

«Θεόφιλος. Ο Τσολιάς της Ζωγραφικής»

Επιστήμες, Τέχνες & Πολιτισμός / Γλυπτική, Ζωγραφική & Αγιογραφία και Φωτογραφία /
Επιστήμες, Τέχνες & Πολιτισμός

«Θεόφιλος. Ο Τσολιάς της Ζωγραφικής» τιτλοφορείται η έκθεση που εγκαινιάστηκε την **Τετάρτη 10 Νοεμβρίου, από τις 10.00 έως τις 18.00, στο Ίδρυμα Εικαστικών Τεχνών και Μουσικής Β. & Μ. Θεοχαράκη** [Βασ. Σοφίας 9 και Μέρλιν 1, Αθήνα].

«Τῆ ἐν Καρπενησίῳ νίκη τῶν Ἑλλήνων. Ὁ θάνατος τοῦ Μάρκου Βότσαρη τὸ 1823», 1932. Ζωγραφικὴ σε ὑπόλευκο βαμβακερὸ ὕφασμα, 77,5 x 121 εκ. Συλλογὴ Μουσείου Θεόφιλου, Δήμου Μυτιλήνης

Ενενηντα ἕξι πολύτιμα ἔργα του Θεόφιλου, δανεισμένα ἀπὸ τις συλλογές του Μουσείου Θεόφιλου-Δήμου Μυτιλήνης, της Εθνικῆς Πινακοθήκης, της Α.Σ.Κ.Τ., της Βουλῆς των Ἑλλήνων, της Alpha Bank, του Μακεδονικοῦ Μουσείου Σύγχρονης Τέχνης, του Μουσείου Νεοελληνικῆς Τέχνης Δήμου Ρόδου, της Εταιρείας Λεσβιακῶν Μελετῶν και ἀπὸ τους συλλέκτες κ. Ευάγγελο και κα Κατίγκω Αγγελάκου, κ. Ευάγγελο Μυτιληναίο, κ. Μπάμπο και κα Ἄντζελα Οικονομίδη, κα Μαρίνα Ηλιάδη, κ. Μανῶλη Περαιτικό και ἄλλους, ολοκληρώνουν τη φυσιογνωμία της μεγάλης αὐτῆς ἐκθεσης. Συγκεκριμένα, σαράντα δύο αντιπροσωπευτικὰ ἔργα του Θεόφιλου προέρχονται ἀπὸ το Μουσείο Θεόφιλου, ἀπὸ την περίφημη δωρεά του Στρατῆ Ελευθεριάδη-Τερίαδη, ο οποίος ἰδρυσε στη Μυτιλήνη το Μουσείο Θεόφιλου και το Μουσείο Βιβλιοθήκη Στρατῆ Ελευθεριάδη-Τερίαδη, τα οποία εμπλούτισε με σημαντικὰ ἔργα τέχνης και εκδόσεις που ταυτίζονται με το βλέμμα και τις αισθητικὲς ἐπιλογές του καταξιωμένου τεχνοκριτικοῦ και εκδότη

Τσολιάς με τουφέκι, Λάδι σε χαρτόνι, 69 x 31 εκ. Δωρεά Αλέξανδρος και Δωροθέα Ξύδη, 1999. ΜΟΜus-Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης, Συλλογές Μακεδονικού Μουσείου Σύγχρονης Τέχνης και Κρατικού Μουσείου Σύγχρονης Τέχνης

Κορυφαία έργα όπως «Ο Περικλής από της Πνυκός Δικιολογών χάριν της Ακροπόλεως Δαπάνας» του 1928, «Μονομαχία Ἀχιλλέως και Ἔκτορος ἔξωθεν τοῦ Φρουρίου τῆς Τρωάδας...», «Ο Φρίξος επί Χρυσομάλλου κριοῦ και ἡ Ἑλλη», «Ο Ἄρης Θεός τῶν ἀρχαίων Ελλήνων Θεός του πολέμου», «Η ποιήτρια τῆς νήσου Λέσβου Σαπφῶ και ο κυθαρωδός Αλκαῖος», «Ο χορός του Ζαλόγγου», «Ο θάνατος του Μάρκου Βότσαρη» του 1823, «Ο Γεώργιος Καραϊσκάκης καταδιώκων τον Ρεσίτ πασά ἡ Κιουταχή ενξιφήρεις» του 1826, «Εν Κωνσταντινουπόλει Αγία Σοφία», «Διασχυνοίου σκάλα αναβιβαζόμενος ο Ερωτόκριτος χαιρετών την αρετούσσαν» του 1933 και «Πορτρέτο Ελευθέριου Βενιζέλου», μεταξύ των άλλων, αποκαλύπτουν το πολυεπίπεδο ἔργο του, που αποπνέει αίσθημα ευθύνης και ελπίδας για το αύριο.

«Ὁ Χορὸς τοῦ Ζαλόγγου. Οἱ Σουλιόταις νὰ μὴν ὑποκύψουν εἰς τὸν ζυγὸν τοῦ Ἀλή πασα ἀπεφασισαν οἱ γυναῖκες αὐτῶν νὰ ἀνέβουν εἰς τοὺς βράχους τοῦ Ζαλόγγου ἐκυμάτισαν κύκλο χορὸν και ἐγκρεμίζοντο ἀπὸ τοὺς βράχους τοῦ Ζαλόγγου εἰς τὸν Ἀχέρωντα ποταμὸν τοῦ Σουλίου τὸ 1808. οἱ δὲ ἄνδρες ἔπασαν μαχόμενοι», 1929. Ζωγραφικὴ σε υπόλευκο βαμβακερὸ ὑφασμα, 74,5 x 165,5 εκ. Συλλογὴ Μουσείου Θεόφιλου, Δήμου Μυτιλήνης

Ο επιμελητής της έκθεσης, Τάκης Μαυρωτάς, επισημαίνει στον πολυσέλιδο κατάλογο της έκθεσης: «Αισθητική και πνευματική συγκίνηση αντανακλώνται σχεδόν από το σύνολο του ἔργου του μεγάλου μας λαϊκού ζωγράφου, που είναι

διαποτισμένο από την ιστορία και τις φυσικές ομορφιές του τόπου μας, αφού ο ασυμβίβαστος ζωγράφος επίμονα βύθιζε το βλέμμα του στους πανάρχαιους χρόνους και τα πάθη του λαού μας, αναζητώντας την αλήθεια της ζωής. Η απλοϊκότητα της δουλειάς του, με την αμείωτη ιστορική και αισθητική διάρκεια, μαρτυρά τη σοφία του, με τις ζυγισμένες εντάσεις, που δημιουργούν τα αντιθετικά χρώματα, άλλοτε ζωηρά και δραματικά, άλλοτε απαλά και λυρικά. Η ζωγραφική του, σε όλη σχεδόν την έκτασή της, διαπνέεται από τη δύναμη των μύθων της αρχαίας Ελλάδας, το ρωμαϊκό ήθος και την παλληκαριά των ηρώων του 1821, αλλά και την αξεπέραστη ομορφιά του ελληνικού τοπίου. Με τα λίγα γράμματα που γνώριζε, συνήθως συνόδευε τις εικόνες των έργων του με ασύντακτα και ανορθόγραφα επεξηγηματικά κείμενα, επιθυμώντας να συμπληρώσει ή να επιβεβαιώσει αυτή την ίδια τη πρόθεσή του για τη δύναμη των εικόνων του, τους ήρωες και τους θεούς, τη θάλασσα και τα βουνά, τα πεύκα και τις ελιές. Ένας κόσμος, από τη Μυτιλήνη έως το Πήλιο, με μια φλογερή έξαρση για την ιστορία μας, αλλά και εικόνες από την Κωνσταντινούπολη και τη Σμύρνη, μέχρι την Αίγυπτο, την Ιταλία, το Ισραήλ, τη Δαμασκό, αλλά και την Ρωσοϊαπωνική Ναυμαχία και την Παράταξη του στρατού του Μ. Ναπολέοντος, μεταξύ των άλλων.

Ο επιμελητής της έκθεσης, Τάκης Μαυρωτάς, επισημαίνει στον πολυσέλιδο κατάλογο της έκθεσης: «Αισθητική και πνευματική συγκίνηση αντανακλώνται σχεδόν από το σύνολο του έργου του μεγάλου μας λαϊκού ζωγράφου, που είναι διαποτισμένο από την ιστορία και τις φυσικές ομορφιές του τόπου μας, αφού ο ασυμβίβαστος ζωγράφος επίμονα βύθιζε το βλέμμα του στους πανάρχαιους χρόνους και τα πάθη του λαού μας, αναζητώντας την αλήθεια της ζωής. Η απλοϊκότητα της δουλειάς του, με την αμείωτη ιστορική και αισθητική διάρκεια, μαρτυρά τη σοφία του, με τις ζυγισμένες εντάσεις, που δημιουργούν τα αντιθετικά χρώματα, άλλοτε ζωηρά και δραματικά, άλλοτε απαλά και λυρικά. Η ζωγραφική του, σε όλη σχεδόν την έκτασή της, διαπνέεται από τη δύναμη των μύθων της αρχαίας Ελλάδας, το

ρωμαίκο ήθος και την παλληκαριά των ηρώων του 1821, αλλά και την αξεπέραστη ομορφιά του ελληνικού τοπίου. Με τα λίγα γράμματα που γνώριζε, συνήθως συνόδευε τις εικόνες των έργων του με ασύντακτα και ανορθόγραφα επεξηγηματικά κείμενα, επιθυμώντας να συμπληρώσει ή να επιβεβαιώσει αυτή την ίδια τη πρόθεσή του για τη δύναμη των εικόνων του, τους ήρωες και τους θεούς, τη θάλασσα και τα βουνά, τα πεύκα και τις ελιές. Ένας κόσμος, από τη Μυτιλήνη έως το Πήλιο, με μια φλογερή έξαρση για την ιστορία μας, αλλά και εικόνες από την Κωνσταντινούπολη και τη Σμύρνη, μέχρι την Αίγυπτο, την Ιταλία, το Ισραήλ, τη Δαμασκό, αλλά και την Ρωσοϊαπωνική Ναυμαχία και την Παράταξη του στρατού του Μ. Ναπολέοντος, μεταξύ των άλλων.

Ο Θεόφιλος είναι η παράδοση μιας χώρας και ενός λαού. Η φλογερή του αγάπη για την Ελλάδα τον οδήγησε στην αθώα έκφραση του οραματικού του κόσμου. Ο παθιασμένος αυτός ζωγράφος, που τόσο άδικα στην εποχή του ελεεινολογούσαν και περιφρονούσαν, επιθυμούσε αδιαπραγμάτευτα να μεταδώσει άμεσα αυτό που αισθανόταν, με μια ανεπιτήδευτη ζωγραφική έκφραση, γεμάτη από δύναμη και αίσθηση υπερηφάνειας, με χρώματα καθαρά, διάφανα και τολμηρά. Η δουλειά του απλώνεται σε όλο τον κόσμο, ίσως γιατί αποτελούσε τον καθρέφτη της ύπαρξής του και την επιθυμία να ξεπεράσει τη μοίρα του κακού ή του ηττημένου. Όπως γράφει ο Ελύτης, “ο Θεόφιλος πέραν από την ενοχή και την αμαρτία, κατευθύνεται ολόισα στον Παράδεισο” (Οδυσσέας Ελύτης, Ανοιχτά Χαρτιά, Εκδόσεις Ίκαρος). Τα θέματα των έργων του αποτυπώνονται σε τρεις μεγάλες περιόδους δημιουργίας, στα χρόνια της Θεσσαλίας, της επιστροφής στο γενέθλιο νησί και στα τελευταία χρόνια δουλειάς του. Θέματα που περιστρέφονται στο πλήθος των αιώνων και ζωντανεύουν διαφορετικούς χαρακτήρες, άλλοτε με θεϊκή ή ηρωική υπόσταση και άλλοτε με ανθρώπινη, όπως στα έργα του Ερωτόκριτος και η Αρετούσα, όπου συναντιούνται ο έρωτας και ο ηρωισμός, η απόλαυση και το πάθος, η ζωή και ο θάνατος, με την κρυφή συνάντηση των δυο νέων, που έντονα τον συγκινούσε και του θύμιζε τη σκηνή του εξώστη του Ρωμαίου και της Ιουλιέτας».

«Αθανάσιος Διάκος», 1931. Αποτοίχιση, 124 x 94 εκ. Συλλογή Ανωτάτης Σχολής Καλών Τεχνών

Η έκθεση «Θεόφιλος. Ο Τσολιάς της Ζωγραφικής» πραγματοποιείται στο πλαίσιο των δράσεων της Πρωτοβουλίας '21, των 16 Ιδρυμάτων, για τον εορτασμό της επετείου των 200 χρόνων από την Επανάσταση και, όπως τονίζει ο Στρατής Ελευθεριάδης-Teriade: «Όταν ο Θεόφιλος ζωγραφίζει ήρωες του '21, οι φουστάνελες γίνονται λουλούδια στους αγρούς. Όταν ζωγραφίζει δάση πολύφυλλα εκφράζει με την πράσινη ποικιλία των όλη τη λαχτάρα ενός αγρότη για το νερό. Όταν ζωγραφίζει σκηνές από την καθημερινή ζωή, φτάνει στη συνθετική και χρωματική ενότητα των πιο σοφών ζωγράφων».

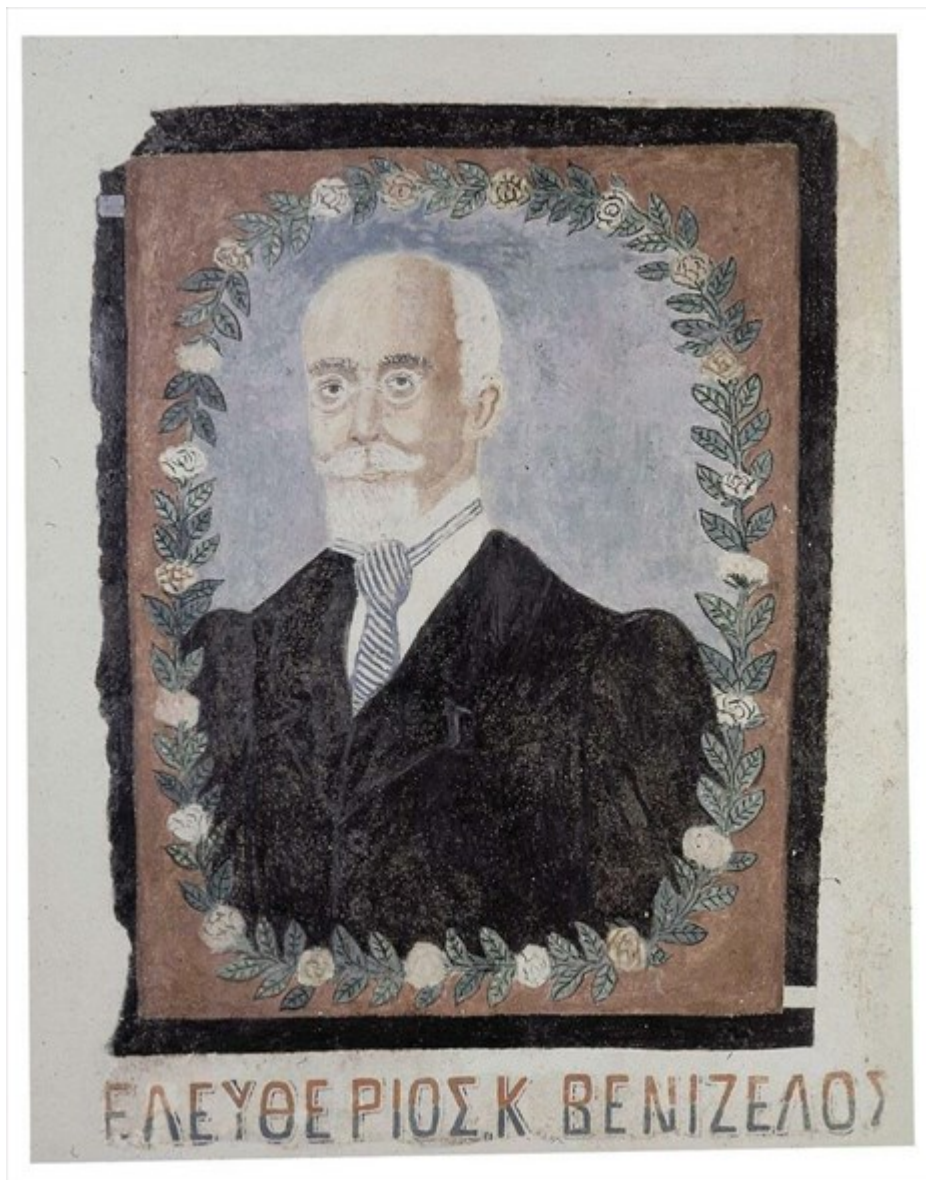
«Ἡ ποιήτρια τῆς νήσου λέσβου Σαπφῶ καὶ ὁ κυθαρωδὸς Ἀλκαῖος», 1932. Ζωγραφικὴ σε υπόλευκο βαμβακερό ύφασμα, 72,5 x 176,6 εκ. Συλλογὴ Μουσείου Θεόφιλου, Δήμου Μυτιλήνης

Ἡ ἐκθεση θα διαρκέσει ἕως τις 3 Φεβρουαρίου 2022 καὶ θα συνοδεύεται ἀπὸ πολυσέλιδο ομότιτλο κατάλογο, με ὅλα τα ἐκτιθέμενα ἔργα, καθὼς καὶ κείμενα τῶν Στρατῆ Ἐλευθεριάδη-Τεριάδη, Ὀδυσσεά Ἐλύτη, Γιώργου Σεφέρη, Τάκη Μαυρωτά καὶ τῶν ἐπιφανῶν ζωγράφων Ἀλέξη Βερούκα, Στέφανου Δασκαλάκη, Χρήστου Μποκόρου, Γιώργου Ρόρρη.

Ὡρες λειτουργίας: Δευτέρα-Κυριακὴ 10:00-18:00, Πέμπτη 10:00-20:00

«Ὁ Παῦλος Μελας Ἐφρονέθη παρὰ τὴν Στάτισσαν πόλιν τῆς Καστορίας
προδοθῆς ὑπὸ τῶν βολγάρων τὸ 1906 Ὀκτωβρίου 10», 1929. Ζωγραφικὴ σε
υπόλευκο βαμβακερὸ ὕφασμα, 120 x 71 εκ.. Συλλογὴ Μουσείου Θεοφίλου,
Δήμου Μυτιλήνης

Πορτρέτο Ελευθέριου Βενιζέλου, Τοιχογραφία, 140 x 111 εκ. Συλλογή
Ευαγγέλου και Κατίγκως Αγγελάκου.

Σε όλη τη διάρκεια της έκθεσης, έως τις 3 Φεβρουαρίου 2022, θα τηρηθεί το υγειονομικό πρωτόκολλο ενάντια στη μετάδοση του Covid-19 και η χρήση μάσκας θα είναι υποχρεωτική.

Πηγή: naftemporiki.gr